

TURİZM BELİRSİZİN BİLİMİ?

Prof.Dr. Atila YÜKSEL
Adnan Menderes Üniversitesi

Turizmin bir bilim dalı olarak doğentlik başvurusunda yer alması, yakın zamanda gündemi meşgul etti. Turizm alanında program yürüten okullardaki öğretim elemanlarından görüşler alındı ve Yüksek Öğretim Kurulu değerlendirmesini kısa zamanda açıklayacak. Kararın, turizmin bir bilim olup olmadığı konusunda tartışmaları hızlandıracağı kesin. Turizm bilimi (turizmoloji, teoroloji, turistoloji veya turoloji) ve felsefesi nedir? Nasıl ilerler, sonuçları nelerdir, standartları, usulleri, öteki alanların standartlarından, usullerinden ne bakımdan farklıdır?" soruları cevap beklemektedir. Ağırlıklı sosyolog ve coğrafyacıların muhafazakar tutumuna rağmen (Dinçer vd. 2007), "Turizmi ulaştığı evrensel boyutlarıyla ve kapsadığı psiko-sosyolojik, sosyokültürel, ekonomik ve benzeri sorunlar nedeniyle sadece ticari veya endüstriyel bir ürün olarak nitelemek çağın koşullarına ters düşer ve de sakıncalıdır. Turizmoloji, turizm bilimi ayrıntılı işletmecilik politikalarıyla maliyeden sosyal ekonomiye, mimariden ekolojiye, biyolojiden sosyolojiye, demografiden psikolojiye, eğitime dek çok ve çeşitli yönleri olan kendi kurallarıyla oluşan bir sosyal bilim disiplini. ... diyalektik felsefenin kurucusu Ege'li Heraklit'in 'Panta Rey'i ile birbirine karşıt olanların sürekli mücadelesiyle gelişen insanlık, Turizmoloji ile en görkemli bilim disiplinine ulaşmıştır" (Göksan, 1978, s. iii, alıntı Dinçer vd. 2007, s.3) ifadesi, aydınlanmış akılların var olduğunu, yeni bilim dallarıyla birlikte kendine özgü yöntem, araç ve kavramlarıyla turizm bilim dalının da oluşmaya başladığını göstermektedir. Eğer bilimin temel özelliği öznenin nesneyle (toplumla veya doğayla) olan ilişkisini araştırmak ise (Bulutay, 1986, alıntı Dinçer vd. 2007, s. 5), turizm biliminin ve turizm araştırmacılarının (turizmolog) bunu yapmadığını iddia etmek yanlış olacaktır.

Turizm disiplininin olgunlaşarak bir bilim haline dönüşmesi turizme yön veren, denetleyen veya eğitim veren kurumlara ve bu alanda araştırma yapanlara bağlıdır. Bu kurumların bilim tarihi, felsefesi ve bilimin birbirinden ayıramayacağını, aynı şekilde bilim ile bilim olmayanın sürekli iç içe bulunduğunu göz önüne alması yerinde olacaktır (Feyerabend 1991: s. 55-56). Felsefe olarak turizm eklektizmden faydalanabilir (Dinçer vd. 2007). "Çünkü eklektisizm farklı düşünce sistemlerinden seçilen öğretiyi ve felsefi görüşlerin birbirleriyle uzlaşma, kaynaşma ya da uyum anlayışı gütmeyen birleştirilmesi ilkesini savunur" (Dinçer vd. 2007, s.8). Mevcut araştırmacıların ve öğretmenlerin "turizmolog" olup olmadıkları üzerine bir yorum yapmak mümkün olmamakla

birlikte, halen akademik bir disiplin olarak görülen turizmin ana bilimlerden (mother sciences) ve olgusal felsefeden (olguculuk) yüksek düzeyde etkilendiği aşikâr. "Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak yasalar çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, ilim"; "genel geçerlik ve kesinlik nitelikleri gösteren yöntemli ve dizgesel bilgi" veya "belli bir konuyu bilme isteğinden yola çıkan, belli bir amaca yönelen bir bilgi edinme ve yöntemli araştırma süreci" olarak ifade edilen bilimin tanımında